

Madesjö kyrkstallar dömda att försvinna.

Vid de fyra olika infartsvägarna till Madesjö finnes sammanlagt mellan 400 och 500 kyrkstallar, och spiltutrymmena torde vara så stora att närmare tusentalet hästar skulle kunna få plats under tak. Stallarna i och för sig vittna ju om ett intresset för kyrkan varit mycket stort inom Madesjö stora församling. Förr när lantmännen från de olika gårdarna medelst hästskjutsar färdades till kyrkan, fyllde med all säkerhet stallarna sitt ändamål. Men tiderna ha förändrats; även om Madesjöbygdens folk ännu i dag äro kyrkligt intresserade och stora skaror söka sig väg till kyrkan om söndagarna och vid högtiderna i synnerhet, så färdas man nu med bil, cykel eller på annat sätt. Stora delar av den gamla församlingen har även fått kyrkolokaler på närmare håll. Sålunda har Örsjö avskiljts och befolkningen inom Madesjö norrebygd söker sig till Flemmingelands kapell. Stallarna stå ännu kvar på sin gamla plats men ägarna som bo litet överallt inom de båda kommunerna, ha numera ingen användning för dem. Men även om stallarna i stort sett numera icke ha

hemställen om att fullmäktige måtte medverka till att få ägarna att underhålla kyrkstallarna. B. U. hade yrkat att K. N. skulle få i uppdrag att utreda frågan om antalet behöfliga stallar och uppsnygga dem samt att kostnaderna härför skulle utgå av tillgängliga medel. En kommitté tillsattes och kom till det resultatet att stallarna voro enskild egendom och att det ankom på respektive ägare att sköta desamma efter eget gottfinnande. Vidare gjorde man en utredning huru de nuvarande stallarna tillkommit och härav framgick följande. "År 1863 hade en framställning gjorts av lantbrukaren Petter Jonsson i Torestorp om ordnande av stallfrågan vid Madesjö kyrka, då man ville ha en plan för stallarna m. m. Då uppgjordes en karta för området och fastställdes platser för stallarna. Men först 1879 hade man kommit så långt, att kommunalstämman kunde bestämma, att dåvarande stallar skulle ändras och upptöras i nu befintligt skick. De nya stall-längorna uppfördes genom dagsverken av respektive ägare och endast 117 kr. tillskötts av allmänna medel". Härigenom voro stallarna och

Ideshult och Sidalite är under ombyggnad har utvecklingen forcerats. Den nya vägen kommer att gå så att ett flertal stallar måste flyttas eller helt enkelt rivas, och troligen kommer flertalet av de stallar som nu står på norra sidan att försvinna inom en kort framtid. Härigenom lämnas ju stora områden för bebyggelse öppna på norra sidan, vilket till en tid täcker behovet av tomter. Att denna del av stallarna rives kommer ej heller att i närmast grad ändra utseendet på kyrkbyn, då fortfarande längorna vid huvudvägarna kommer att stå kvar.

Kontentan är dock den, att om även de nuvarande rivningarna och försäljningarna av stallar icke ännu så länge kommer att inverka eller förändra utseendet på kyrkbyn, så håller de långa raderna av kyrkstallar vid Madesjö kyrka sakte men säkert att avvecklas och i en framtid kommer nog allasammans att ha försvunnit.

De nuvarande stallarna uppfördes som vi tidigare nämnt på 1880-talet, dessförinnan hade kyrkbyn ett helt annat utseende. Det var med andra ord en fullständig kåkstad om vi så skall vilja den. I stallarna stodo då litet

derna ha förändrats; även om Madesjöbygdens folk ännu i dag äro kyrkligt intresserade och stora skaror söka sig väg till kyrkan om söndagarna och vid högtiderna i synnerhet, så färdas man nu med bil, cykel eller på annat sätt. Stora delar av den gamla församlingen har även fått kyrkolokaler på närmare håll. Sälunda har Orsjö avskiljts och befolkningen inom Madesjö norrebygd söker sig till Flemmingelands kapell. Stallarna stå ännu kvar på sin gamla plats men ägarna som bo litet överallt inom de båda kommunerna, ha numera ingen användning för dem. Men även om stallarna i stort sett numera icke ha så stort praktiskt värde, äro de dock kära för många madesjöbo, de liksom höra kyrkan till. För turister och resenärer dra de långa raderna av kyrkstallar intresset till sig; de har med andra ord fått ett historiskt värde, och de utgöra en länk i den kedja, som knyter madesjöbygdens historia samman. Det finnes dock en annan sida av saken och det är den att

stallarna fått förfalla.

En gång i tiden, när stallarna begagnades och underhölls på ett ändamålsenligt sätt, voro de säkerligen till en prydnad för kyrkbyn, men under de senaste årtiondena ha de fått förfalla undan för undan och vissa delar av de långa stallräckorna äro allt annat än till prydnad. De sämst underhållna räckorna äro på södra sidan vid Orsjövägen och vid norra infartsvägen från Idehult. Särskilgen är det nog också räckorna vid dessa båda vägar som bilvit den värsta nageln i ögat för mera ordningsälskande personer. Vid västra och östra infartsvägarna blevo stallräckorna för några år sedan iordningställda och försedda med tegeltak. Det var en kommitté med kyrkoherde Jakobson i spetsen, som satte i gång med detta och efter många besvär och vederbörlig fick man stallarna i vackert och gott skick. Men när det gällde att även få någon ordning på de övriga räckorna blev det ingen enighet bland stallägarna, utan stallarna ha fått ytterligare förfalla.

En kommitté tillsättes.

År 1934 ingick kyrkorådet med en skrivelse till kommunalfullmäktige med

erter eget gottfinnande. Vidare gjorde man en utredning huru de nuvarande stallarna tillkommit och härav framgick följande. "År 1863 hade en framställning gjorts av lantbrukaren Petter Jonsson i Torestorp om ordnande av stallfrågan vid Madesjö kyrka, då man ville ha en plan för stallarna m. m. Då uppgjordes en karta för området och fastställdes platser för stallarna. Men först 1879 hade man kommit så långt, att kommunalstämman kunde bestämma, att dåvarande stallar skulle ändras och uppföras i nu befintligt skick. De nya stall-längorna uppfördes genom dagsverken av respektive ägare och endast 117 kr. tillskötts av allmänna medel". Härigenom vore stallarna att betrakta som enskild egendom och ägarna kunde därför ej tvingas att hålla dem låsta eller hålla tak på dem eller för övrigt hålla dem snygga. Kommittéer hade dock beslutat att uppgöra ritningar till omflyttning av stallarna med låsta portar, och nycklarna till dessa skulle förvaras av kyrkovaktmästaren. En sådan anordning skulle dock kosta 150 kr. pr stall. Kommittéer hade dock att en hel del stallar voro oanvändbara och missprydande för området samt tillhåll för obehöriga personer såsom tattare o. dyl., varför kommittén föreslog att stallarna på den borgerliga kommunens bekostnad skulle uppföras som s. k. färdestallar med plats i den s. k. Törnhamnen för södra, östra och västra längorna, men plats för norra delen beredas, där sådan kunde befinnas lämplig.

Stallägarnas mening höres.

Därefter sammankallade kommittén stallägarna för att höra deras mening och vid detta sammanträde blev det en mycket knivskarp diskussion, varvid en stallägare resolut förklarade, att stallarna borde stå kvar, så länge deras ägare levde, vilket yttrande säkerligen återspeglade åsikten hos det stora flertalet, som var med vid sammanträdet. En del andra medgävo dock att längorna vid södra vägen med dess infallna tak såg alltför anskrämliga ut och borde flyttas. Medel till inköp ha bekommit från Madesjö sparbank, som gett årliga anslag, och på så sätt har en hel del stall inköpts och ägas nu av kommunen.

Vägbygget forcerar utvecklingen. Genom att norra infartsvägen

ryes kommer ej heller allt i närmast grad ändra utseendet på kyrkbyn, då fortfarande längorna vid huvudvägarna kommer att stå kvar.

Kontentan är dock den, att om även de nuvarande ritningarna och försäljningarna av stallar icke ännu så länge kommer att inverka eller förändra utseendet på kyrkbyn, så håller de långa raderna av kyrkstallar vid Madesjö kyrka sakt men säkert att avvecklas och i en framtid kommer nog allesammans att ha försvunnit.

De nuvarande stallarna uppfördes som vi tidigare nämnt på 1880-talet, dessförinnan hade kyrkbyn ett helt annat utseende. Det var med andra ord en fullständig kåkstad om vi så skall kalla den, ty stallarna stodo då litet här och var samt spridda över mycket stora områden, med smala gator emellan. Även dessa stallar voro i många fall mycket dåligt underhållna samt liknade mest gamla lador. På initiativ av förutnämnde Jonsson i Torestorp och kyrkoherde Engström blevo de nuvarande stallarna uppförda, fast de på den tiden voro prydliga och snygga i förhållande till vad man haft förut.